

самое лучшее гостю, чтобы он хотел вернуться, и готовы трудиться, чтобы и в следующий приезд он вновь удивлялся и смотрел на мир горящими глазами.

1. Музыкальный фестиваль «Жара» собрал более 80 артистов в Баку. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.belta.by/azerbaijan/view/muzykalnyj-festival-zhara-sobral-bolee-80-artistov-v-baku-259174-2017/>

2. Толковый словарь Ожегова онлайн [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://slovarozhegova.ru/word.php?wordid=33788>

3. Широкова, Е.А. Музыкальный фестиваль в диалоге культур / Широкова Елена Анатольевна.- диссер. на соиск. канд. степени по спец.: Теория и история культуры. – Санкт-Петербург, 2013. – С.147.

Балаш-Елейнікава Г.А. студэнт

Навуковы кіраўнік – Гулак А. А.,

ПЕРСАЊІФАКАВАНЫЯ ХРАНОЊІМЫ Ў СЛАВЯЊСКИМ ФАЛЬКЛОРЫ

Анімістычныя ўяўленні з'яўляюцца неад'емнай часткай традыцыйнай народнай свядомасці. Адным з аспектаў такога светаўспрыяцця з'яўляецца наданне асабовых якасцей пэўным адрэзкам часу (перыядам), якія мелі значнасць для чалавека традыцыйнага грамадства. У артыкуле зроблены аналіз персаніфікацыі хранонімаў у народнай культуры ўсходніх славян.

Найбольш даследаванымі сёння можна лічыць персаніфікацыі Каляды, Івана Купалы і Масленіцы. Яны разглядаюцца Л. Салавей, Г. Кабаковай, С. Талстой, Л. Вінаградавай. Іншыя персаніфікацыі хранонімаў разглядаліся ў артыкулах В. Бяловай, У. Васілевіч і Э. Зайкоўскага (святых Пятро і Павел, Мікалай, Юрый, Ілля), а таксама А. Узянёвай, М. Валянцовай (Міхайла, Мікола зімовы), Т. Агапкінай, А. Райковай (Зміцер, Мікола вешні) і інш. З'ява персаніфікацыі хранонімаў шырока прадстаўлена у паэтычным календары

валачобных абрадавых тэкстаў: разам персаналіі песень-календароў налічваюць больш за шэсцьдзсят адзінак. Нягледзячы на тое, што даследчыкі валачобнай традыцыі (напрыклад, А. С. Ліс) закранаюць пытанне персаніфікаваных свят, абагульняючых работ па сістэматыцы і рэканструкцыі хранонімаў пакуль не створана. Але варта адзначыць, што даследчык А. Лозка займаўся пытаннем рэстаўрацыі-ідэнтыфікацыі хранонімаў паэтычнага календара [4, с. 55].

У дахрысціянскі перыяд персаніфікацыя хранонімаў часткова была звязана з архаічнымі міфалагічнымі вобразамі, але даследваць гэта сэння практычна немагчыма ў сувязі з асіміляцыяй дахрысціянскіх вераванняў пазнейшымі, звязанымі з новай, вельмі развітай і структураванай рэлігійнай сістэмай. Вынікам стала аб'яднанне традыцыйнага земляробчага календара з царкоўным, наданне хрысціянскім святым пэўных функцый, якія абумоўлены іх месцам у календары, і разам з тым спалучэнне вобразаў святых з вобразамі язычніцтва, што і прывяло да стварэння ўнікальных персаніфікацый хранонімаў. Яны адлюстраваны ў многіх сферах народнай творчасці, а найбольш поўна ў народных прыкметах і валачобных песнях.

У залежнасці ад значнасці для носьбіта традыцыйнай культуры таго ці іншага этапу земляробчага цыклу ўвасабленне вобразаў пэўных хранонімаў мела большую ці меншую распрацаванасць. Паколькі найважнейшым часам для земляробу была вясна, у вобразнай персаніфікацыі веснавых свят, — у іх постацях, характары працы адбіліся зменлівыя рысы любімай чалавекам пары года. Яны ўсе ў шчырай гаспадарчай руплівасці, як сам земляроб” [3, с. 85].

Адным з найбольш яскравых вобразаў з'яўляецца Юрый (Юр'я, Георгі) — персаніфікацыя ключавага этапу вясны, пачатку земляробчай і жавёлагадоўчай актыўнасці. Юрыя ў традыцыйных тэкстах клічуць —“божы ключнік” і —“боскі пасол” [3, с. 89], у некаторых крыніцах сустракаецца прыраўнанне Юрыя да Бога, а першай расы на Юр'я — да святой вады [6, с. 89]. Гэта тлумачыцца, з аднаго боку, сувяззю персанажа хрысціянскай абраднасці Св. Георгія з яго папярэднікам язычніцкага паходжання Ярылай, свята якога адзначалася ў цяперашні дзень Юр'я. З іншага боку, абагаўленне дадзенай персаніфікацыі

можна звязаць з наяўнасцю ў гэтым свяце «магіі першага дня», якой у традыцыйнай культуры надаецца асаблівае значэнне: лічылася, што ў гэты дзень Юрый спускаецца з нябёсаў на белым кані, адмыкае расу, упускаючы на зямлю вясну, і замыкае зяпы ваўкам. Асноўныя функцыі Юр'я – ахова статку і дапамога земляробу. Таксама наяўнічала функцыя спрыяння пажаданаму каханню – у гэтым можна разгледзець сувязь з Ярылам, які сімвалізаваў мужчынскі пачатак. У народных прыкметах ясна прасочваецца акрэсленая семантыка: «Да Юр'я каб было сена і ў дурня; на Юр'я падавай, вілкі пахавай; Юр'яўская раса даражэй сена і аўса» [5, с. 138]. З магічным аспектам свята звязаны і негатыўна-засцерагальныя павер'і, паводле якіх у гэты дзень злы чалавек альбо ведзьма маглі сурочыць свойскую жывёлу на ўвесь наступны год. Адрэч веснавога існуе таксама зімовы Юр'я, які з'яўляецца тым жа персанажам, але з адпаведнымі іншаму этапу функцыямі: ён замыкае зямлю напярэдадні маразоў, а таксама размыкае воўчыя зубы.

Яшчэ адзін важны этап земляробчага веснавога календара – Мікола. Як і Юрый, Мікола прысутнічае ў календары ў веснавы і зімовы перыяды, прытым абодва яго святы адзначаліся вельмі ўрачыста. Вобраз Міколы сінкрэтычны, яго можна па-рознаму тлумачыць, але бяспрэчна наяўнасць у яго семантыцы жывёлагадоўлі і апякунства над земляробствам. У асобных песнях можна нават сустрэць наступныя яго апісанні: ходзячы па межах у клопаце пра сялянскае жыта, Мікола «ўрасіўся, умачыўся, пад залаты пояс падаткнуўся» [3, с. 94]. У гэты дзень упершыню пасля зімы пастухі выводзілі коней на начлег, прытым мелі месца засцерагальныя магічныя практыкі і святочныя баляванні. Лічылася, што «да Юр'я сена даўжно быць у дурня, а ў добрага хазяіна і да Міколы» [5, с. 141]. Народныя прыкметы для гэтага свята ўказваюць на дзеянні самога селяніна ў дадзены час: «Стары Мікола – з сяўбой у поле» [3, с. 94]. Як правіла, вобраз Міколы быў прывязаны да вобразу хрысціянскага Св. Мікалая, да якога людзі звярталі малітвы ў гэты час, але персаніфікаваны хранонім набывае і ўласныя рысы характару: у народнай культуры лічылася, што Мікола хітрэй і дабрэй за Іллю (Пяруна) [2, с. 338]. Захаваліся прыкметы, звязаныя са

зменлівым надвор'ем пераходных перыядаў, на якія выпадаў летні і зімовы Мікола: «Ніводнаму Міколе не вер ніколі».

Апошні з найважнейшых летніх каляндарных этапаў, якія знайшлі канкрэтнае вобразнае ўвасабленне ў фальклору, гэта свята Іллі, які цалкам атаясамліваецца з Пяруном (Грымотнікам). З аднаго боку, наяўнасць падобнай паралелі звязана з асаблівасцямі надвор'я і частымі навальніцамі ў дадзены перыяд. З іншага, традыцыйнай свядомасці характэрна своеасаблівае трактаванне хрысціянскіх сюжэтаў, што назіраецца і ў выпадку з Іллём: паводле біблейскіх паданняў, прарок Ілля быў узяты жывым на неба, таму на іконах ён часта выяўляецца ў нябеснай калясніцы. Гэтыя выявы былі распаўсюджаны па ўсёй тэрыторыі Беларусі, у сувязі з чым народнай свядомасцю Ілля быў успрыняты як кіраўнік нябесных стыхій і грымотаў, а значыць, пераймальнік функцый язычніцкага бога Пяруна [7, с. 159]. Пераходная семантыка свята Іллі адлюстравана ў шматлікіх прыкметах забарончага характару: «Нрыйдзе Ілля – наробиць гнілля» [7, с. 158] (указанне на неспрыяльныя для сенакосу ўмовы, пачатак сезону дажджоў), «Ілля ўкінец у возера лядня» [7, с. 159] (пачатак паніжэння тэмпературы вады з гэтага перыяду), «На Іллю да абеду лета, а пасля – восень», «Ілля жніво пачынае, а лета канчае» [5, с. 162] (пачатак ключавага этапу земляробчага цыклу – збору ўраджая). Такім чынам, персаніфікацыя Іллі мае рысы строгай рэгламентацыйнасці ў сувязі з выключнай важнасцю дадзенага этапу для далейшага жыцця селяніна.

У межах разгляду тэмы персаніфікацыі хранонімаў варта адзначыць такую з'яву, як асаблівае семантычнае ўзаемадачыненне хранонімаў, якое зафіксавана на Палессі. Гэта так званая «вертыкальная мадэль роднасці», калі свята трактуецца як бацькі і дзеці, прытым звычайна атрыбутывам для двуслоўных найменняў выступае бацька/батко – эпітэт, які вызначае дачыненне некаторых свят да бліжэйшага папярэдняга ці наступнага дня альбо свята. Гэта прадуктыўная мадэль характэрна, перш за ўсё, заходнееўрапейскім хранонімам (Васілёў, Грамнічны, Пятроў, Пакроўны, Стрычанскі бацька). У мазырска-прыпяцкім рэгіёне фіксуецца толькі адзін хранонім такога тыпу: Міколін бацько

(8/21 мая), звязаны з вясеннім Міколам (9/22 мая). —У кажнаго Міколы свій Мікульнік, свій сін.” Папярэдні Міколе дзень таксама клікалі Мікульнік, Мікольнік, Іван Міколный. [1, с. 148] Гэта сведчыць пра неабходнасць падрыхтоўкі чалавека да таго ці іншага свята, што і дасягалася праз наяўнасць у календары падобных прысвяткаў.

Такім чынам, нягледзячы на глыбокую тэарэтычную распрацаванасць пытанняў па міфалогіі ўсходніх славян, аспект персаніфікацыі хранонімаў пакуль не стаіць у цэнтры ўвагі даследчыкаў. З улікам таго, што сам канцэпт часу з’яўляецца надзвычай важным у традыцыйнай культуры нашых продкаў, якія вылучалі ключавыя этапы штогадовага цыклу па пэўных прыкметах і вызначалі заканамернасці іх уплыву на сваю далейшую жыццядзейнасць, паглыбленне пытанняў, закранутых у артыкуле з’яўляецца вельмі актуальным.

1. Антропаў, М.П. Этналінгвістычныя назіранні над лексікай народнага календара мазырска-прыпяцкага Палесся / М.П. Антропаў у зборніку пад рэд. Л. П. Кунцэвіч; Ін-т мовы і літаратуры імя Я. Коласа і Я. Купалы НАН Беларусі – Мн. : Права і эканоміка, 2008. – 388 с.

2. Земляробчы календар: Абрады і звычаі / уклад. А. І. Гурскі, А. С. Ліс – Мн. : Навука і Тэхніка, 1990. – 403 с.

3. Ліс, А. С. Валачобныя песні / А. С. Ліс – Мн. : Навука і Тэхніка, 1989. – 207 с.

4. Лозка, А. Ю. Метады і этапы рэстаўрацыі-ідэнтыфікацыі хранонімаў паэтычнага календара беларусаў / А. Ю. Лозка // Весці БДПУ гал. рэд. П. Д. Кухарчык – Мн. : БДПУ, 2011. – №1 (67) 2011. – С. 54-56.

5. Новак, В. С. Народная духоўная спадчына Гомельскага раёна / В. С. Новак – Гомель: ААТ “Полеспечать”, 2007. – 456 с.

6. Традыцыйная мастацкая культура беларусаў. У 6 т. Т.1. Магілёўскае Падняпроўе / Т. Б. Варфаламеева, В. І. Басько, М. А. Козенка і інш. — Мн.: Бел. Навука, 2001. — 797 с.

7. Традыцыйная мастацкая культура беларусаў. У 6 т. Т.2. Віцебскае Падзвінне / А. М. Боганева, Т. Б. Варфаламеева, М. А. Козенка і інш.; склад. Т. Б. Варфаламеева — Мн.: Бел. Навука, 2004. — 910 с.

Бардошевич А.А., студент

Научный руководитель – Рябушкина И.А.

ОСОБЕННОСТИ ПРОДВИЖЕНИЯ КОРЕЙСКОЙ ТРАДИЦИОННОЙ КУЛЬТУРЫ В МИРОВОМ ПРОСТРАНСТВЕ

Республика Корея – это стремительно развивающаяся страна с почти в два раза меньшей, чем Беларусь площадью территории и населением более 51 млн. человек. В стране до сих пор остаются сильны национальные обычаи и традиции, передающиеся из поколения в поколение, что проявляется в соблюдении возрастной иерархии и почитании старших людей, в активном сохранении архитектурных памятников. Одним из отголосков прошлого являются также празднование традиционных праздников, связанных с культом природы, аграрной и трудовой деятельностью, среди которых важное место занимают такие праздники как Лунный Новый Год и Чусок (праздник урожая и поминовения предков). Корейская культура на протяжении истории формировалась под влиянием Японии и Китая, а также буддизма и конфуцианства.

Продвижение традиционной культуры – это ничто иное как способ конструирования положительного национального имиджа страны или иными словами «государственный ребрендинг». «Улучшение имиджа с помощью национальной культуры, – отмечает в своей работе М.Ц. Гармаханов, – в конечном счете, оказывает положительное влияние на другие факторы, которые составляют национальный образ в целом, также как политические, социальные и экономические факторы» [1].